FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	de Litere
1.3 Departamentul	de Filologie şi studii culturale
1.4 Domeniul de studii	Limbă şi literatură
1.5 Ciclul de studii	licenţă
1.6 Programul de studii / Calificarea	Limba şi literatura romana – O Limbă şi literatura străină (Franceza)
1.7 Forma de învățământ	IF – învăţământ cu frecvenţă

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Varietăţi teritoriale ale limbii române. Dialectologie				Codul disciplinei	15.00
2.2 Titularul de curs	*Prof. univ. dr. habil.Ioan-Mircea Farcaş – mircea.farcas@fsc.utcluj.ro*					
2.3 Titularul activităților de seminar / laborator / proiect / practică	*Prof. univ. dr. habil.Ioan-Mircea Farcaş – mircea.farcas@fsc.utcluj.ro*					
2.4 Anul de studiu	!	2.5 Semestrul	2	2.6 Tipul de evaluare		Ex
2.7 Regimul disciplinei	Categoria formativă					DS
	Opționalitate					DOB

3. Timpul total estimat

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	din care:	3.2 Curs	2	3.3 Seminar	1	3.3 Laborator		3.3 Proiect		3.3 Practică	
3.4 Număr de ore pe semestru	42	din care:	3.5 Curs	28	3.6 Seminar	14	3.6 Laborator		3.6 Proiect		3.3 Practică	

3.7 Distribuția fondului de timp (ore pe semestru) pentru studiu individual și evaluare:	
(a) Evaluare	2
(b) Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe	10
(c) Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platforme electronice de specialitate și pe teren	10
(d) Pregătire seminarii / laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri	13
(e) Tutoriat	
(f) Alte activități	
3.8 Total ore studiu individual și evaluare (suma	33

(3.7(a)...3.7(f))	
3.9 Total ore pe semestru (3.4+3.8)	75
3.10 Numărul de credite	3.0

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	
4.2 de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurare a seminarului / laboratorului / proiectului	

6. Competenţele specifice acumulate

Competențe profesionale	• Efectuează cercetare științifică • Aplică metode științifice • Comunică constatări științifice • Desfășoară activități de cercetare la nivel interdisciplinar • Gândește în mod abstract • Publică lucrări de cercetare academice • Aplică principiile eticii și integrității științifice în activitățile de cercetare
Competențe transversale	• Își asumă responsabilitatea • Gândește analitic • Lucrează în echipe • Instruiește pe ceilalți

7. Rezultatele aşteptate ale învățării

Cunoștințe	1. Studentul/absolventul descrie conceptele fundamentale din lingvistica generală și din teoria literară și le corelează cu elemente dintr-o limbă/literatură particulară. 2. Studentul/absolventul descrie în sincronie și în diacronie principalele fenomene lingvistice și construcții gramaticale din limbile A și B și analizează texte în limbile A și B. 3. Înțelegerea legăturilor organice dintre evoluția limbii/literaturii române și fenomenele identitare, socio-politice și culturale din spațiul european. 4. Cunoașterea tehnicilor de argumentare, a normelor de etică a comunicării și a pragmaticii limbajului.

Abilități	1. Studentul/absolventul aplică modele metodologice și teoretice specifice studiului limbilor naturale și studiului literaturii. 2. Studentul/absolventul aplică normele lingvistice atât în limba maternă, cât și în limbile străine studiate. 3. Studentul/absolventul corectează texte în limba română sau în limba de predare a programului, traduce diferite tipuri de texte dintr-o limbă în alta, păstrând sensul și nuanțele textului original, fără adaosuri/modificări/omisiuni, evitând exprimarea de sentimente și opinii personale. 4. Studentul/absolventul redactează, rezumă, recenzează și editează documente cu grade diferite de complexitate, adaptate publicului țintă și canalului de comunicare. 5. Studentul/absolventul caută și selectează critic surse bibliografice și arhivează corect materiale de cercetare. 6. Studentul/absolventul are capacitatea de a susține un discurs public coerent, structurat logic, și de a interacționa în contexte profesionale (ședințe, prezentări de proiecte, dezbateri).
Responsabilitate și autonomie	1. Studentul/absolventul redactează și editează texte științifice, lucrări științifice și academice pe diferite teme, evitând comportamentele greșite, cum ar fi falsificarea și plagiatul. 2. Studentul/absolventul utilizează expresiile și cuvintele adecvate în producerea textelor orale și scrise. 3. Studentul/absolventul exprimă în mod coerent și argumentat opinii și analize despre literaturile A și B în discuții, eseuri sau prezentări, folosind în mod adecvat terminologia de specialitate. 4. Studentul/absolventul efectuează analize critice aprofundate ale operelor literare.

8. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

8.1 Obiectivul general al disciplinei	Obiectivul fundamental al cursului şi seminarului de *Varietăţi teritoriale ale limbii. Dialectologie* îl reprezintă cunoaşterea de către studenţi a structurii dialectale a limbii române şi formarea capacităţii de a utiliza cunoştinţele dobândite pentru înţelegerea şi explicarea structurii şi a evoluţiei limbii române.
8.2 Obiectivele specifice	- explicarea şi interpretarea conţinuturilor teoretice şi practice ale disciplinei Dialectologie - formarea competenţelor de analiză şi explicare a principalelor criterii care au stat la baza repartiţiei dialectale a dacoromânei - cunoaşterea structurii dialectale a limbii române cu cele 4 unităţi: dialectul dacoromân, dial. aromân, dial. meglenoromân, dial. istroromân. Dialectul dacoromân va fi cunoscut sub cele 5 subdialecte în care ni se prezintă: muntean, moldovean, bănăţean, crişean şi maramureşean.

	- formarea abilităţilor de a valorifica bibliografia.

9. Conținuturi

9.1 Curs	Nr. ore	Metode de predare	Observaţii
1. Consideraţii preliminare. Introducere. Aspecte practice ale studierii acestei discipline lingvistice. Raporturile Dialectologiei cu alte discipline	1	prezentarea logică şi deductivă, explicaţia, problematizarea, demonstraţia prezentării multimedia, studii de caz, discuţii	Calculatoare, Video-proiector, Software dedicat
2. Obiectul dialectologiei. Variantele teritoriale ale limbii. Criterii de delimitare a limbii de dialect. Dialectele şi limba naţională. Raportul dintre dialecte (graiuri) şi limba literară. Importanţa studierii dialectelor. Graniţe dialectale şi arii de tranziţie. Scurt istoric al dialectologiei româneşti.	2		
3. Transcrierea fonetică. Sisteme de transcriere fonetică	2		
4. Formarea dialectelor limbii române. Diversificarea românei comune. Ipoteze şi concluzii referitoare la formarea dialectelor româneşti	2		
5. Dialectul aromân. Date generale. Trăsături arhaice şi inovaţii.	1		
6. Dialectul meglenoromân. Date generale. Trăsături definitorii	1		
7. Dialectul istroromân. Date generale. Originalitatea dialectului. Problematica referitoare la caracterul “mixt” al istroromânei.	1		
8. Dialectul dacoromân. Date generale. Trăsături comune tuturor graiurilor dacoromâne. Repartiţia dialectală a dacoromânei	2		
9. Subdialectele: muntean, bănăţean, moldovean, crişean, maramureşean	10		
10. Metode de studiere a dialectelor. *Informarea*: Observaţia. Ancheta dialectală. Chestionarul dialectal. Anchetatorul. Informatorul. Punctul (de) anchetat şi reţeaua de puncte.	6		

Bibliografie

1. Farcaş, Mircea, *Lexicul subdialectului maramureşean*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2009.
2. Farcaş, Mircea, *Fonomorfologia subdialectului maramureşean*, Editura Universităţii de Nord, Baia Mare, 2011.
3. Frăţilă, Vasile, *Probleme de dialectologie română*, Editura Astra, Blaj, 2010.
4. Frăţilă, Vasile, *Studii istroromâne*, Editura Universităţii Bucureşti, Bucureşti, 2016.
5. Gheţie, Ion, *Graiurile dacoromâne în secolul al XVI-lea*, Editura Academiei, Bucureşti, 1974.
6. Nevaci, Manuela, *Identitate românească în context balcanic,* Editura Muzeului Naţional al Literaturii Române, Bucureşti, 2013.

7. Nevaci, Manuela, *Curs de aromână. Descrierea dialectului. Texte. Glosar*, Editura Universitară, Bucureşti, 2011.
8. Nevaci, Manuela, *Dialectele aromân şi meglenoromân. Studiu sincronic*, Editura Universitară, Bucureşti, 2013.
9. Papahagi, Tache, *Graiul şi Folklorul Maramureşului*, reeditat în *Grai, folklor, etnografie*, Editura Minerva, Bucureşti, 1981.
10. Saramandu Nicolae, *Structura aromânei actuale. Graiurile din Dobrogea*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005.
11. Saramandu Nicolae, Nevaci Manuela, *Sinteze de dialectologie română*, Editura Universitară, Bucureşti, 2013.
12. Todoran, Romulus, *Contribuţii de dialectologie română*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1984

*** *Tratat de dialectologie românească*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1984

9.2 Seminar / laborator / proiect	Nr. ore	Metode de predare	Observaţii
1. Exerciţii de transcriere fonetică	2 h	prezentarea logică şi deductivă, explicaţia, problematizarea, demonstraţia prezentării multimedia, studii de caz, discuţii	Calculatoare, Video-proiector, Software dedicat
2. Texte aromâne. Exerciţii de lecturare şi de transcriere fonetică.	1 h		
3. Texte meglenoromâne. Exerciţii de lecturare şi de transcriere fonetică.	1 h		
4. Texte istroromâne. Exerciţii de lecturare şi de transcriere fonetică.	1 h		
5. Subdialectul muntean. Subdialectul moldovean. Subdialectul bănăţean. Subdialectul crişean. Subdialectul maramureşean.	5 h		
6. *Interpretarea*: Glosarul dialectal. Monografia dialectală. Atlasul lingvistic. Geografia lingvistică. Orientări noi în dialectologie.	4 h		

Bibliografie

1. *ALRR-Mar. = Atlasul lingvistic român pe regiuni – Maramureş*, vol.I-III, Editura Academiei, Bucureşti, 1969-1973; vol.IV, 1997.
2. ALR II, s.n. = E. Petrovici, *Atlasul lingvistic român*, partea a II-a, serie nouă, Institutul de Lingvistică-Cluj, vol.I-VII, 1956-1972.
3. Avram, Andrei, *Metafonia şi fenomenele conexe în limba română*, Editura Academiei, Bucureşti, 2005.
4. Caragiu Marioţeanu, Matilda; Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana; Giosu Ştefan, Todoran Romulus – *Dialectologie română*, Ed.Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1977.
5. Celac, Alina, *Terminologia păstoritului în graiurile dacoromâne sudice*, Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă şi Artă, Bucureşti, 2007.
6. Marin Maria, Mărgărit Iulia, Neagoe Victorela, *Graiuri româneşti din Basarabia, Transnistria, nordul Bucovinei şi nordul Maramureşului. Texte dialectale şi glosar*, Bucureşti, 2000.
7. Marin Maria, Răuţu Daniela, *Studii de dialectologie, istoria limbii şi onomastică. Omagiu domnului Teofil Teaha* Editura Academiei, Bucureşti, 2011.
8. Marin Maria, Tiugan Marilena (ed.), *"Harta sonoră" a graiurilor şi dialectelor limbii române*,

Editura Academiei, Bucureşti, 2014.
9. Nevaci, Manuela, *Graiul aromânilor fărşeroţi din Dobrogea*, Editura Universitară, Bucureşti, 2011.
10. Mărdărescu-Teodorescu Maria, Ulivi Anca, *Antologie fonetică a limbii române* II, Editura Academiei, Bucureşti, 2006

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Conţinuturile disciplinei *Varietăţi teritoriale ale limbii. Dialectologie* asigură studenţilor cunoaşterea ramificaţiilor dialectale ale limbii române, fiind în conformitate cu cerinţele mediului academic.

11. Evaluare

12. Tip activitate	11.1 Criterii de evaluare	11.2 Metode de evaluare	11.3 Pondere din nota finală
11.4 Curs	Examen final	Examen sumativ	50%
11.5 Seminar/Laborator /Proiect	Activitate de seminar + test de evaluare pe parcurs	Test evaluare pe parcurs	50%
11.6 Standard minim de performanţă Ca standard minim de performanţă se urmăreşte dacă studenţii au dobândit competenţa recunoaşterii ramificaţiilor dialectale ale limbii române, precum şi abilitatea de a citi şi de a transcrie un text dialectal			

Data completării: 20.07.2026	**Titulari**	**Titlu Prenume NUME**	**Semnătura**
	Curs	Prof. univ. dr. habil. Ioan-Mircea Farcaş	
	Aplicații	Prof. univ. dr. habil. Ioan-Mircea Farcaş	

Avizul Directorului departamentului care coordonează disciplina, doar dacă acesta diferă de departamentul organizator al programului de studii	Director Departament de Filologie și Studii Culturale Lector dr. Ramona DEMARCSEK

Data avizării în Consiliul Departamentului de Filologie și Studii Culturale 22.07.2026	Director Departament de Filologie și Studii Culturale Lector dr. Ramona DEMARCSEK
Data aprobării în Consiliul Facultății de Litere 24.07.2026	Decan, Conf. dr. Anamaria FĂLĂUȘ